

Ultreia 76

januari 2018

In deze Ultreia

- Start Lezingencyclus
- Fietsen naar het Wad
- Wandelen naar het Wad
- Fietsredacteuren
- Nieuwe commissie El Orfeón
- Het Huiskamerseizoen
- Populaire albergues
- Jacobskapel Spanje
- Vertelvoorstelling
- Franse les in Vessem
- Website Kafarnaüm
- Mijn boek
- Salida
- Colofon

Van de redactie

'Hier ontmoette Hape Kerkeling een van zijn caminovriendinnen, die Engelse – Anne heette ze – met dat Barcelona t-shirt aan'. We lopen vanaf Cirueña samen op: de Duitse Günther en ik. Günther is een jaar of zestig schat ik, en heeft het boek 'Ich bin dann mal weg' van Hape Kerkeling gelezen. Goed gelezen, want tijdens de zeven kilometers die Cirueña van Santo Domingo de la Calzada scheiden vertelt hij mij gedetailleerd over de tocht van Hape. Waar Hape de bus nam, waar de andere caminovriendinnen van Hape vandaan kwamen, waar de bekende Duitse komiek herkend werd en waar hij een mystieke ervaring had gehad.

Ik stel Günther een paar vragen over zijn leven en de caminobelevissen tot nu toe, om het onderwerp van gesprek te veranderen. Dat lukt telkens maar heel even, want er blijkt steeds een aanknopingspunt te zijn dat ons terugbrengt naar Hape. Het leven en de ervaringen van Günther zelf lijken daaraan ondergeschikt te zijn.

'Toen ik dat boek voor het eerst gelezen had, wist ik dat ik deze weg eens zou lopen', voegt hij even voor Santo Domingo ten overvloede aan zijn relaas toe. Ja, dat deze pelgrim geïnspireerd is door zijn idool had ik inmiddels begrepen. *Ieder zijn camino* heb ik al vaak horen zeggen, maar bij Günther lijkt dat niet helemaal op te gaan. *'Loop je eigen weg man!'*, denk ik als ik hem bij de herberg achterlaat. Even later vind ik het ook aandoenlijk: hij loopt hier toch maar zijn droom waar te maken, geïnspireerd door een boek.

Hoeveel boeken, films, schilderijen, tekeningen, gedichten en muziek zou die camino inmiddels voortgebracht hebben? En hoeveel mensen hebben geïnspireerd door dat werk besloten zelf te gaan lopen of fietsen? Ik wens iedereen een mooi geïnspireerd 2018, al dan niet door de camino en de interpretaties ervan.

Ria Meinema

Inspiratiebronnen en uitdagingen

Op woensdag 24 januari gaat de lezingencyclus *Wat beweegt de pelgrim?* van start. [Charles van Leeuwen](#), historicus aan de Universiteit van Maastricht, bijt het spits af met een lezing getiteld *Inspiratiebronnen van de pelgrim*, over pelgrimeren in verschillende tijden en binnen diverse culturen.

[Arita Baaijens](#), biologe, onderzoekster én avonturierster, verzorgt de tweede lezing in de serie op 7 februari, met haar lezing *Pelgrimeren als uitdaging*. Een relaas over afzien en doorzetten, bij tegenslag, fysiek ongemak en eenzaamheid. Maar ook over het weg zijn uit de dagelijkse ritmiek, het avontuur dat trekt en het leveren van een sportieve prestatie.

Het volledige programma van de vijf lezingen in de reeks vind je [hier](#). Alle lezingen vinden plaats op woensdagavonden van 19.00 tot 21.00 uur, in het Instituto Cervantes, Domplein 3 te Utrecht. [Meld je vooraf aan](#) om zeker te zijn van een plaats.

Pelgrimssporen in de Loonse en Drunense Duinen

Bovenstaande lezingencyclus wordt op zaterdag 7 april afgesloten met een buitendag in het Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen. In de ochtend vertellen twee deskundigen daar over de geschiedenis van het landschap, de oude (pelgrims)wegen en het natuurbeheer in het gebied. Tijdens het middagprogramma buiten zal aan den lijve kennis gemaakt worden met het afwisselende landschap van deze ‘Brabantse Sahara’.

De dag wordt georganiseerd door de werkgroep Geschiedenis en Cultuur in samenwerking met de Regio Breda-Tilburg. De locatie is Landgoed Bosch en Duin, Schoorstraat 50, 5071 RC Udenhout. Er is plaats voor maximaal 50 deelnemers. Deelnamekosten 20 euro (incl. lunch). Meer informatie en hoe je je aanmeldt (verplicht) vind je op de [websitepagina's van de werkgroep](#). Meer informatie over het Nationaal Park vind je [hier](#).

Programma buitendag

- 10.00 uur Ontvangst met koffie en Udenhoutse Broeder
- 10.30 uur Welkom en lezingen:
 - Het landschap dwingt de route** door Lauran Toorians, regionaal historicus en auteur van het boek [Zandloper](#) over de Loonse en Drunense Duinen
 - Het actuele natuurbeheer in de Loonse en Drunense Duinen op het kruispunt van verleden, heden en toekomst** door Frans Kapteijns, boswachter bij Natuurmonumenten.
- 12.30 uur Lunch
- 14.00 uur Wandeling met de inleiders, door de uitgestrekte Brabantse Sahara op zoek naar sporen van oude pelgrimswegen.
- 16.00 uur Borrel

Fiets mee naar Santiago aan de Waddenzee

In het kader van Santiago aan het Wad en de Camino der Lage Landen worden er in vier meerdaagse fietstochten georganiseerd die alle op 25 juli in Sint-Jacobiparochie aankomen.

Fietsroutes Santiago aan het Wad

	<i>Startdatum</i>	<i>Route</i>	<i>Afstand ca.</i>
①	Woensdag 18 juli 2018	Eijsden ▶ Kessel ▶ Gennep ▶ Aalten ▶ De Lutte ▶ Zweeloo ▶ Uithuizen ▶ Holwerd ▶ Sint-Jacobiparochie	662 km
②	Vrijdag 20 juli 2018	Sluis ▶ Kamperland ▶ Hoek van Holland ▶ Wijk aan Zee ▶ Oudesluis ▶ Harlingen ▶ Sint-Jacobiparochie	416 km
③	Zondag 22 juli 2018	Vessem ▶ Beusichem ▶ Edam ▶ (boot Enkhuizen ▶ Stavoren) Workum ▶ Sint-Jacobiparochie	348 km
④	Zondag 22 juli 2018	Aalten ▶ Doesburg ▶ Hasselt ▶ Sneek ▶ Sint-Jacobiparochie	300 km

Praktische zaken

De dagafstanden liggen over het algemeen tussen de 60 en 100 kilometer. Elke route heeft een *voorfiets*er die de hele route meerijdt. Het is ook mogelijk om onderweg aan te sluiten (zwaan kleef aan). De routes zijn te doen op alle soorten fietsen mits ze in goede conditie zijn. Op route 1 is wat licht klimwerk, maar dit is goed te doen op een gewone fiets. Voor route 2 zijn niet te smalle banden nodig vanwege de schelpenpaden. Voor alles routes geldt: het is een pelgrimstocht, geen wedstrijd.

De start is om 9.00 uur vanaf een camping in de genoemde plaatsen. Voor een fietser met tent is er altijd wel plaats. Je kunt ook elders slapen (bijvoorbeeld in een hotel of bij Vrienden op de Fiets), maar dat moet je wel zelf regelen.

Alle routes komen op 25 juli rond 13.00 uur aan in *Santiago aan het Wad* (die dag is de route korter). Je kunt dan deelnemen aan het pelgrimsfestival en, indien gewenst, aan de gezamenlijke pelgrimsmaaltijd. Voor elke route wordt een routeboekje gemaakt dat na betaling wordt opgestuurd.

Aanmelden en betalen

Kosten van deelname zijn 25 euro; de pelgrimsmaaltijd op 25 juli kost 15 euro. Je kunt je per mail opgeven bij Marten Visser: kortmorn5@hetnet.nl. Na aanmelding ontvang je een bevestiging en het banknummer waarop de bijdrage kan worden gestort. De opgave/betaling moet uiterlijk 15 juni binnen zijn.

Meer (en de laatste) informatie vind je [op de website](#).

De Fietswerkgroep van 'Santiago aan het Wad'

Wandel mee naar Santiago aan de Waddenzee

Ook de wandelaars komen in 2018 aan hun trekken tijdens Santiago aan het Wad. In heel Nederland zijn de regio's momenteel bezig met de organisatie van de drie estafettewandelingen die op 25 juli zullen eindigen in Sint Jacobiparochie. Kijk voor informatie over de routes en de data op de [website van Santiago aan het Wad](#) en de regiopagina's.

Fietsredacteurs op zoek naar informatie

Het Genootschap wil graag de informatie over het fietsen naar Santiago op de website vernieuwen en uitbreiden. Roswitha Wersch en Ingeborg Schuitemaker, die allebei naar Santiago fietsten, hebben deze taak op zich genomen. Graag horen we van fietsers, met of zonder camino-ervaring, welke informatie er niet mag ontbreken op de website van het Genootschap over fietsen en e-bikes. Tips over bestaande websites met interessante informatie zijn ook welkom. Graag je reactie naar fietsredactie@santiago.nl.

Nieuwe koorcommissie El Orfeòn

Het Genootschapskoor El Orfeòn Jacobeo heeft een nieuwe koorcommissie: op 16 december nam het koor tijdens de laatste repetitie van 2017 feestelijk afscheid van de oude commissie bestaande uit Lida Kuijer, Helmi van Ginneken en Bram van der Wees. Zij droegen hun taken over aan de leden Gaby Puhlmann, Han Pronker en Albert Miltenburg.

Albert neemt de algemene coördinatie op zich, Gaby zorgt voor de leuke activiteiten rondom het koor, en Han blijft naast het koorlidmaatschap de dingen doen die hij nu ook al doet als webmaster, zoals het ledenbestand bijhouden en midi-files maken.

De nieuwe koorcommissie is van plan de communicatie naar de leden versimpelen, zodat zij zo veel mogelijk tijd overhoudt om zich te richten op de belangrijkste taak: in samenspraak met de dirigent op zoek gaan naar liederen die passen bij het doel van het koor.

A musical score for the song 'Chant des pèlerins de Compostelle'. The title is written in a stylized font. Below the title, it says 'PAROLES ET MUSIQUE: JACQUES BÉNIZET'. The score includes three staves of music with lyrics in French. The lyrics are: 1. Tous les ma-tins nous pre-nons le chemin, tous les ma-tins nous al-lons plus loin... Jour a-près jour, la rou-te nous ap-pel-le, c'est la voix de Com-pos-telle. Ul-tre - ia Ul-tre - - ia. E sus e - ia. De-us, ad-ju - va nos! 2. Chemin de terre et chemin de foi, voie millénaire de l'Europe, la voie lactée de Charlemagne, c'est le chemin de tous les Jacques. Ul-tre-ia ul-tre-ia. E sus eia. Deus, adjuva nos! 3. Et tout là-bas au bout du continent, messire Jacques nous attend depuis toujours son sourire fixe le soleil qui meurt au Finistère.

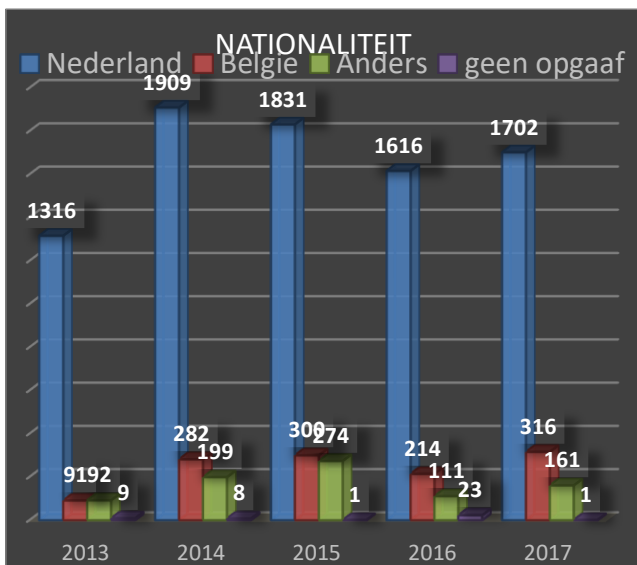
Geslaagd vijfde seizoen van de Huiskamer

2017 was het vijfde jaar voor de Huiskamer van de Lage Landen in Santiago: de plek waar Nederlandstalige pelgrims worden opgevangen na beëindiging van hun tocht. Om dat lustrum te vieren heeft de werkgroep een kunstwerk laten maken: een beeld van Jacobus, dat inmiddels al enige tijd de Huiskamer opluistert.

In de afgelopen vijf jaar is de Huiskamer in Santiago een aantal malen verhuisd. Na de verbouwing in 2016 van het nieuwe pelgrimskantoor op de Rúa Carretas kreeg de Huiskamer definitief een ruimte toegewezen op de eerste etage van het pelgrimskantoor. Een aanmerkelijke verbetering ten opzichte van voorgaande jaren: de nieuwe huiskamer is een mooie, lichte ruimte en beschikt over voorzieningen zoals een keuken, een goede internetverbinding en een toilet op de etage.

Met de nieuwe huisvesting in het pelgrimskantoor, werden ook de contacten met het ACC (Acogida Cristiana en el Camino) het afgelopen seizoen steeds beter. Ook de gezamenlijke introductie voor alle vrijwilligers werkzaam in het kantoor begint steeds meer gestalte te krijgen. Niet alleen de Nederlandse vrijwilligers, maar ook hun collega's van de Duitse en Franse ontvangst en de Spaanse en internationale vrijwilligers van de registratiebalies krijgen tijdens deze introductie onder andere een rondleiding in de kathedraal en kunnen een mis bijwonen waarbij zij vooraan in de kathedraal plaats mogen nemen, met een magnifiek uitzicht op de botafumeiro. Zij krijgen bovendien een oorkonde uitgereikt. Ook nieuw is dat

vrijwilligers van de Huiskamer – als daar tijd voor is – kunnen bijspringen bij het uitschrijven van de compostela's in het pelgrimskantoor.

Uit de verslagen van de vrijwilligers komt naar voren dat de Huiskamer in een behoefte voorziet. Pelgrims zijn over het algemeen bijzonder blij met de ontvangst: *'He, eindelijk weer eens Nederlands praten!'* Onder het genot van een kopje koffie kunnen ze verslag doen van hun belevenissen bij de luisterende vrijwilligers.

De bezetting voor 2018 is al weer rond, maar mocht je interesse hebben om daarna eens in de Huiskamer pelgrims te ontvangen, dan kun je je daarvoor aanmelden via het [contactformulier op de website](#).

Werkgroep Huiskamer

De meest populaire albergues in Spanje

De Spaanse website Gronze.com waarop je informatie over nagenoeg alle camino's in Spanje vindt doet jaarlijks een onderzoekje onder haar gebruikers naar de best gewaardeerde albergues. 10.812 aanbevelingen van pelgrims leidden tot het de volgende winnaars van 2017:

- Camino Francés: [Albergue de los Padres Reparadores](#) in Puente la Reina
- Camino Portuges: [Albergue de peregrinos](#) in Ponte de Lima
- Camino del Norte: [La Cabaña del Abuelo Peuto](#) in Güemes
- Camino Primitivo: [Albergue Villa de Grado](#) in Grado
- Camino naar Finisterra: [Albergue de peregrinos](#) in Olveiroa
- Via de la Plata: [Albergue de peregrinos](#) in Laza

De volledige lijstjes met noteringen van alle routes vind je [hier](#).

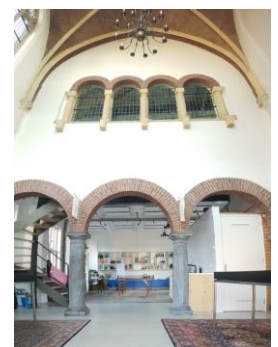
Jacobskapel Venlo weer in gebruik

In [Ultreia 43](#) (februari 2015) deed Luc Mol verslag van zijn bezoek aan de te koop staande Sint-Jacobskapel in Venlo die op dat moment in niet al te beste staat verkeerde. Onlangs bracht hij een nieuw bezoekje en kwam terug met beter nieuws.

Begin 2015 was er nog geen koper gevonden die de verwaarloosde kapel wilde opknappen om er een rendabel gebouw met een deels publieke functie van te maken. Maar er diende zich een koper aan. Grafisch ontwerp bureau Studio Denk en architect Joost Reijnen kochten via een voor de gelegenheid opgerichte BV de kapel van de gemeente en renoveerden het gebouw. Ook het achterliggende pand, dat in 2015 nog in aanbouw was, werd aangekocht. Zo ontstond er een tweemaal zo grote ruimte, die nu niet alleen dienst doet als kantoor voor de kopende partij, maar ook als bedrijfsverzamelgebouw tien werkplekken biedt.

Voorwaarde bij de aankoop was dat de kapel deels een publieke functie moest krijgen. De kapel wordt onder andere gebruikt voor exposities, kleine concerten en andere bijeenkomsten. Ook heeft de kapel – net zoals vroeger – een functie voor passerende pelgrims op weg naar Santiago de Compostela: op kantoordagen kunnen zij er terecht voor een stempel en een kopje koffie. De route van het Jacobspad is daar speciaal voor aangepast. Meer informatie over het pand vind je op de [website van de Jacobskapel](#).

Luc Mol

Werkgroep Regio Limburg

Vertelvoorstelling *Ontmoetingen onderweg*

Aat van der Harst maakte over zijn pelgrimage een vertelvoorstelling. Op 2 februari vertelt hij in Zeist over de weg naar de verte. Daarbij komen verschillende onderwerpen aan de orde, zoals de oproep, wolven op de weg, ontmoetingen, heilige plaatsen en de aankomst/thuiskomst.

Hij wordt daarbij begeleid door zang en gitaar door Marianne van der Post (Muzemoes). Zij zingt Nederlandse liedjes en Franse chansons over wandelend op reis zijn.

Het pelgrimsverhaal is van 20.00 tot 21.15 uur. Na een korte pauze volgen twee andere korte verhalen.

Datum en tijd: vrijdag 2 februari, 20.00 uur. Plaats: Wereldwijd Vertelcafé Zeist in het Torenlaantheater (Torenlaan 38, Zeist). Meer informatie vind je [hier](#).

bonjour camino
Dé speciale opstap-cursus **frans** voor pelgrims

Pelgrimscursus Frans

Bonjour Camino biedt, in samenwerking met Pelgrimshoeve Kafarnaüm in Vessem, op 3 en 4 februari een speciale weekendformule aan om Frans te leren voor de camino. Overdag neem je deel aan de speciale cursus Frans en 's avonds is er een maaltijd en overnachting in pelgrimssfeer. Info en aanmelding via [de website](#) van Bonjour Camino. Kosten: € 149,50 (inclusief materialen, overnachting en maaltijden).

Nieuwe website Kafarnaüm

Pelgrimshoeve Kafarnaüm in Vessem heeft sinds kort een [vernieuwde website](#). Op deze website vind je alle informatie over de herberg en de activiteiten die er georganiseerd worden, zoals onder andere de voorbereidingsweekenden en terugkomweekenden.

 Pelgrimeren	 Pelgrim onderweg	 Terug van de pelgrimstocht
Wat is dat? Vorbereiding.	Overnachting reserveren. Wegzending.	En dan?

mijn boek

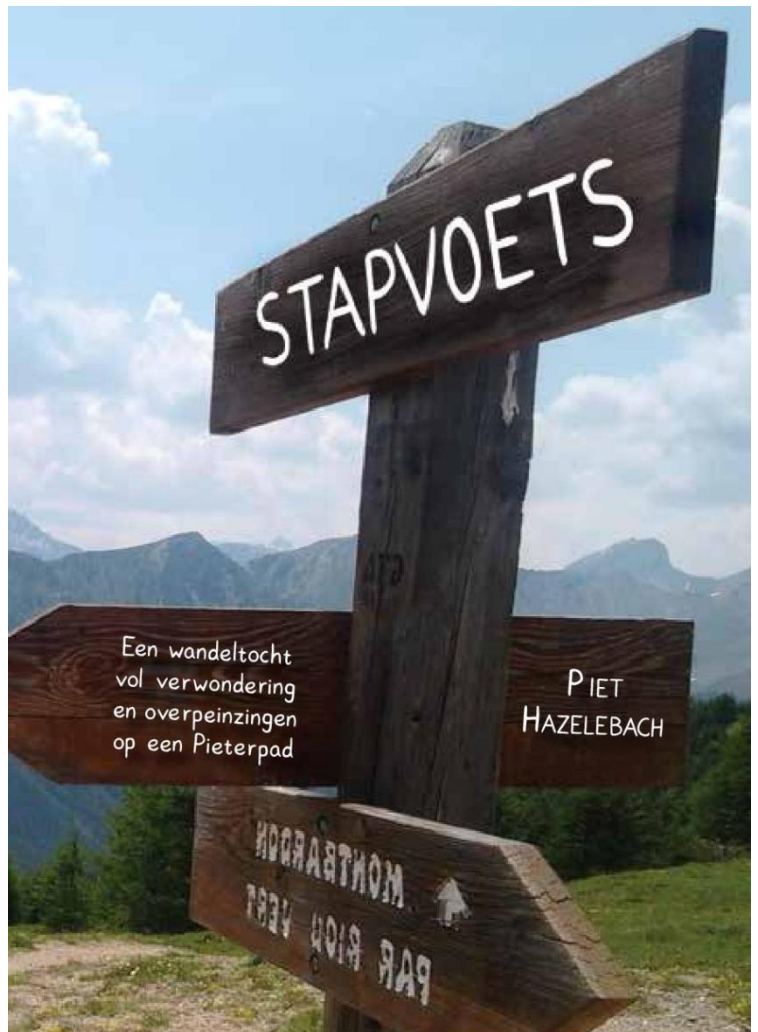
Ultreia-lezers die geïnspireerd door hun pelgrimage een boek schreven, kunnen dat hier onder de aandacht brengen. Het betreft dus geen recensies van de redactie. Stuur een beschrijving van het boek (maximaal 300 woorden) naar ultreia@santiago.nl met een foto van de cover. Voor onze bibliotheek ontvangen wij graag een hard copy exemplaar: Nederlands Genootschap van Sint Jacob, Bibliotheek, Janskerkhof 28a, 3512 BN UTRECHT

Stapvoets – Piet Hazelebach

Piet gaat vanaf huis wandelend op pad. Stapvoets en alleen, zonder vooropgesteld doel en duur. De tocht is een *rite de passage* aan het begin van een nieuwe levensfase: die van gepensioneerd zijn. Alle tijd hebben om van huis uit zuidwaarts te trekken via langeafstand paden. Zoals het Pelgrimspad en de Grand Randonnée 5 (GR5) naar Nice aan de Middellandse Zee. Die blijkt een verfrissend tussenstation. Hij slaat daar linksaf en gaat verder, Italië in. Via de Alta Via dei Monti Liguri en de Grande Excursione Appenninica zal de tocht via een Fransciscaanse voetreis een half jaar na de start in Rome eindigen.

In de rugzak zit alle bezit, veertien kilo. Op zoek naar stilte en natuur, op het vlakke land en in de bergen. Gaandeweg komen mijmeringen en ontmoetingen voorbij. Maar het meest opvallend is misschien het welbevinden van het alleen zijn, zij het in opvallend diepe verbinding met alles om hem heen. Is het een pelgrimage?

U leest een optimistisch en aanstekelijk verhaal van een man op zijn levenspad, een *Pieterpad* naar Rome. Het boek is [hier](#) te bestellen voor €20,99.

Je suis pèlerin Adriaan – Arie Vreeburg

Bonjour, Ola, Hello

Als zijn puberkinderen zelfstandig worden, gaat Arie wandelen. Zijn wandelmaatje (avontuurlijk, maar snel de weg kwijt) en hij (houdt van controle, nooit de weg kwijt) vullen elkaar mooi aan: een gouden combinatie voor de pelgrimstocht naar Santiago. Twee jaar lang hebben ze voorpret. Helaas krijgen ze woorden en gaan niet samen. Heeft hij de durf om het avontuur alleen aan te gaan? Na veel wikken en wegen, vertrekt hij. Alle beren op de weg (Krijg ik wel een slaappleats? Zal ik niet eenzaam zijn? Lukt het solo-wandelen wel?) die hij vooraf ziet, komen niet op zijn pad.

Hij ervaart de heerlijke eenvoud en rust van een leven zonder computer, televisie: gewoon wandelen, eten en slapen. In de eerste drie landen (Nederland, België en Frankrijk) wandelt hij solo. Hij geniet van de mooie dingen om hem heen: de natuur, het weer (zon, regen, wind), van tijd tot tijd eenzaamheid en de nieuwe ontmoetingen. Hij is gelukkig met de weinige spullen die hij bij zich heeft.

Na een lange periode van solo-lopen wil Arie in Spanje gezelschap. Hij groet zijn medepelgrims met *Bonjour, Hello, Ola*. Dat nodigt uit tot een praatje! Aan aandacht trouwens geen gebrek, want Arie valt op met zijn wandelkar. Wandelaars zijn kritisch (*Kom je daar de*

Pyreneeën wel mee over?) of juist enthousiast (*I love your trailer*).

Naast het ‘wel’ beschrijft hij ook het ‘wee’. Zoals het tijdelijk moeten onderbreken van zijn pelgrimstocht, de frustratie van zijn gebrek aan kennis van de Franse taal, de (on)handigheid van een wandelkar/GPS. En wat moet je doen: wel of niet vooraf een slaappleats reserveren?

Wil je meer weten of meer lezen?

Er is een PDF-document (141 pagina's) beschikbaar:

a.vreeburg@kpnplanet.nl. Een donativo is mooi, maar niet verplicht.

I'll push you – Patrick Gray en Justin Skeesuck

Twee vrienden, een rolstoel en hun weg naar Santiago de Compostella

'*I'll push you.*' Patrick had deze woorden spontaan uitgesproken. Hij had toen echter nog geen besef van de zware weg die voor hem lag.

Justin en Patrick werden in hetzelfde ziekenhuis geboren, twee dagen na elkaar. Ze groeiden samen op en gingen schouder aan schouder het leven tegemoet. Op hun huwelijken waren ze elkaars getuige. Zo verstrengeld waren hun levens geraakt. En zo zou het altijd blijven.

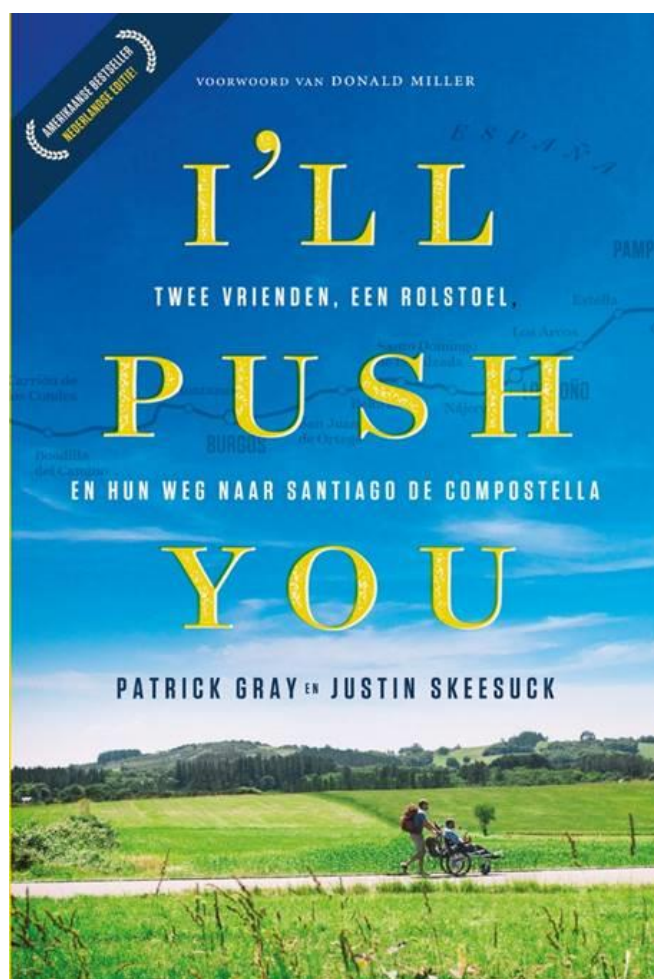
Maar toen gebeurde het onverwachte. Bij Justin werd vastgesteld dat hij aan een progressieve spierziekte leed (MAMA) die hem beroofde van zijn kracht in armen en benen. Terwijl Justin zich langzamerhand aanpaste aan zijn leven in een rolstoel, bleef Patrick aan zijn zij. Samen namen zij zich voor dat ze zich niet zouden overgeven aan wanhoop of ongemak door lichamelijke beperkingen.

Dus toen Justin werd gegrepen door de droom om de beroemde pelgrimage naar Santiago de Compostella te volbrengen – een wandeltocht die voert door het ruwe, bergachtige terrein van Noord-Spanje – stelde Patrick zichzelf zonder aarzeling beschikbaar voor deze klus en zei: '*I'll push you.*'

Zes weken, achthonderd kilometer, met lichamelijke beperkingen, ontmoetingen met kleurrijke personen en diepe innerlijke strijd. Deze pelgrimage zou uitlopen op de moeilijkste en belangrijkste weg die beide mannen ooit zouden gaan.

I'll push you is een indringend boek, een prachtig, waargebeurd verhaal vol vriendschap, geloof, humor en vertrouwen.

Dit Amerikaanse boek verschijnt februari in een Nederlandse vertaling bij Ark Media. Het kost € 22.95 en is te bestellen via [deze link](#). Meer informatie over de reis, en de film die daarover gemaakt werd, vind je [hier](#).

korte berichten en weetjes

Meer dan 300.000 pelgrims

Tijdens het verschijnen van de vorige Ultra was de 300.000^e pelgrim van 2017 nog onderweg naar Santiago. Op woensdag 13 december kwam Andrew Larkin, een 22-jarige student Scheikunde uit Michigan, Verenigde Staten na zijn tocht vanuit León aan bij het pelgrimskantoor in de stad. Onder grote belangstelling van de pers werd hij daar door de aartsbisschop van Santiago en de president van Galicië ontvangen.

Het totale aantal pelgrims dat in 2017 een compostela ontving op het kantoor bedroeg op 31 december 301.036, 8,3% meer dan vorig jaar. De Camino Francés is met 60% nog steeds de meest belopen en befietste route, maar de Camino Portugués is de grootste stijger. Alle cijfers over 2017 van het pelgrimskantoor kun je [hier](#) vinden.

De Camino de Santiago: een bedrijf van 280 miljoen

Om nog even in de cijfers te blijven: de *Federación Española de Asociaciones de Amigos del Camino de Santiago* doet sinds 1993 jaarlijks een economisch onderzoekje naar de Camino de Santiago. Onlangs maakte zij de cijfers over 2016 bekend: pelgrims gaven in dat jaar volgens het onderzoek gemiddeld 1014 euro uit aan hun camino. Hierbij werden zowel de voorbereiding (aanschaf materialen), de kosten onderweg op de route en de aanreiskosten opgenomen. Zo berekend gaven de pelgrims in 2016 in totaal bijna 282 miljoen euro uit aan hun pelgrimage.

De grootste post in dit rijtje vormen de kosten onderweg. De pelgrim gaf volgens het onderzoek gemiddeld 38 euro per dag uit aan eten en drinken tijdens de camino. Tezamen waren zij goed voor 172 miljoen. Galicië profiteerde hier het meest van. In de stad Santiago werd in 2016 door de bedevaartgangers bijna 64 miljoen euro uitgegeven. Meer resultaten uit het onderzoek vind je [hier](#).

Ferry Mingelen op de Camino del Salvador

In 2009 liep Ferry Mingelen – toen nog politiek verslaggever in Den Haag – van Cahors in Frankrijk naar Santiago. Vorig jaar maakte hij een kortere tocht: de Camino del Salvador van León naar Oviedo. In het blad Plus deed hij verslag. Dat verslag is nu [hier](#) te lezen op PlusOnline. Verder maakte PlusOnline een special over pelgrimeren naar Santiago, met informatie over de stad, de kathedraal, de kosten van pelgrimeren, terugreizen, etc. Deze special vind je [hier](#).

Camino expositie in León

In het Museum voor Moderne Kunst van Castilië en León (Musac) werd op 20 januari de expositie *Muchos caminos. Imágenes contemporáneas del Camino de Santiago (Vele wegen. Hedendaagse beelden van de Camino de Santiago)* geopend. Deze expositie bevat werk van 46 hedendaagse kunstenaars die in 88 werken reflecteren op het landschap, de culturele, historische, spirituele en religieuze betekenis van de camino. De tentoonstelling kwam tot stand door een samenwerking van het Musac en de Spaanse ambassade in Italië en was tot december te zien in Rome.

Voor wie dit jaar de Camino Francés op gaat: de expositie is tot 2 september 2018 in het museum in León te bezoeken. Zie voor openingstijden en locatie de [website van Musac](#).

Colofon

Ultreia is een uitgave van het Nederlands Genootschap van Sint Jacob. Voor meer informatie en nieuws zie de website van het Genootschap: www.santiago.nl. Nieuwtjes en activiteiten van het Genootschap vind je ook op onze [facebookpagina](#). Tips en ervaringen met andere pelgrims uitwisselen kan als je lid wordt van onze [facebookgroep](#).

Redactie: Ria Meinema
Redactieadviseur: Suzanne van der Beek
Verzending: Han Lasance

De volgende Ultreia verschijnt medio februari 2018.
Wij zien uw kopij graag voor 7 februari tegemoet via
ultreia@santiago.nl

Aanwijzingen voor de auteur

Ultreia wil attenderen op allerlei aan de camino gerelateerde zaken en streeft naar korte berichten. Kopij (maximaal 300 woorden) graag in platte tekst, dat wil zeggen zonder opmaak, zoals inspringen, vetgedrukt, onderstreept of met kaders. Met een foto of illustratie bij het artikel zijn we ook altijd blij.

Activiteiten van derden

In Ultreia is ook plaats voor de aankondiging van activiteiten van derden. Opname in Ultreia betekent echter niet dat het Genootschap garant staat voor de kwaliteit ervan.

